

KÖZLEMÉNYEK

BÚCSÚZNAK A SZERKESZTŐK

A 2013-ban 31. éves *Társadalomkutatás* című negyedévenkénti folyóiratot az MTA IX. osztályának multidiszciplináris fórumaként néhai Kulcsár Kálmán alapította, és haláláig annak főszerkesztője volt. Első szerkesztője Vágvölgyi András szociológus, akinek feladatait halálát követően Rozgonyi Tamás és jómagam vettük át, és az 1996. év első számát már mi jegyeztük. Tamás tekintette át a sokféle szakterületen keletkező írásokat, és a főszerkesztővel gondosodott arról, hogy a lap valamennyi diszciplinát és szerzői korcsoportot reprezentálja. Különös hangsúlyt fektettünk arra, hogy rovatainkban publikációs lehetőséget biztosítsuk a fiatal kutatói nemzedék számára. Jómagam a szövegeket gondoztam, és előkészítettem kiadásukat. Kulcsár Kálmán akadémikus halálát követően az új főszerkesztő, Palánkai Tibor akadémikus sok tekintetben megújította a folyóiratot. Ma már csak lektorált írásokat közlünk.

Amióta megkaptuk egy akadémiai folyóirat szerkesztésének megtisztelő feladatát, eltelt tizennyolc év. Nyugalomba vonultunk, megritkultak kapcsolataink a magyar tudományos közegben. Úgy ítéltük meg a helyzetünket, hogy a folyóirat javát az szolgálja, ha tevékenységünket átadjuk a fiatalabb nemzedéknek.

Megköszönjük a sok száz szerző szíves együttműködését. Ha valamire büszkék vagyunk, az az, hogy néhány szűkös esztendőtlől eltekintve a *Társadalomkutatás* minden negyedévben késedelem nélkül jelent meg, amiért külön köszönet illeti a velünk mindig harmonikusan együttműködő Akadémiai Kiadó munkatársait.

Szerzőinktől, olvasóinktól további sikereket kívánva elköszönünk,

ROZGONYI TAMÁS és GÁTHY VERA

Budapest, 2013. november

A HAZAI INTÉZMÉNYES SZOCIOLÓGIA ÖTVEN ÉVE

A Magyar Szociológiai Társaság 2013. évi nagygyűlése 2013. október 24–27. között a szakma nagyszabású rendezvénye volt, amelyen a munka hat kerekasztal-beszélgetés, tizenkét szekció és öt műhely keretében zajlott, továbbá tartottak két plenáris ülést is. Az eseménysorozat kiemelkedő pontján az Úri utca 49. alatti könyvtártermet Hegedűs Andrásról, a hazai szociológia háború utáni újabb intézményének megteremtőjéről nevezték el. Az ezt megelőző plenáris ülésen Szelényi Iván emlékezett vissza az 1963–1968 közötti időszakra.

Az alábbiakban az októberben 97. életévét betöltött Szántó Miklós visszaemlékezéseit közöljük, amelyeket Szelényi Iván előadásához fűzött.

SZÁNTÓ MIKLÓS VISSZAEMLEKEZÉSE

A Szociológiai Kutatócsoport 1963 márciusában született. Én a fogantatásról szólok most, amely minden volt, csak nem szeplőtelen.

A folyamat kezdete 1958 legvége: akkor érkezett egy teljesen váratlan meghívás a Szociológiai Világszervezettől a Magyar Tudományos Akadémia címére, hogy a magyar szociológusok vegyenek részt a Stresában tervezett nemzetközi konferencián, 1959 szeptemberében.

Itt álljunk meg, szenteljünk néhány mondatot annak felvázolására, milyen is volt a meghívás pillanatában az akkori magyar kormány helyzete. Ennek megértése nélkül egyszerűen követhetetlen az abszurd műfajához illő történet.

Az ENSZ-ben határozatot hoztak Magyarország tagságának felfüggesztéséről, a magyar politikai emigránsok tömegei napról napra tüntettek a washingtoni, londoni, párizsi, bécsi nagykövetségek előtt – és még sorolhatnám –, a blokád teljes, a rezsím Nyugat felé légmentesen elszigetelt. És ebben a buraként működő izolációban a meghívással rés nyílik, adódik egy nem is álmodott kitorési lehetőség, mégpedig egy jelentős, akkoriban nagy befolyású világszervezettől. Órűlség lenne nem kihasználni, erre biztat minket a szovjet vezetés is, amely egy láthatatlan hálózaton keresztül talán kezdeményező lehetett. (Számolni lehetett azzal is, hogy a részvétel személyes veszéllyel járhat abban a felforrósodott helyzetben.)

A pártvezetés csúcán történt a döntés a meghívás elfogadásáról és a delegáltakról. A választék nem volt nagy, nem volt „tolongás”. Ki menjen?

A jelölt: Molnár Erik akadémikus, volt külügyminiszter, aki több nyugati nyelvet magas fokon beszélt; vezető ideológus, történész, filozófus, mély ismerője a történelmi materializmusnak, amely Lenin szerint a marxizmus szociológiája – ezzel a delegátus is egyetértett. Mögötte rengeteg konferenciatapasztalat, elismerten vitaképes. Mellé rendelték a fiatal, tudományosan éretlen, megbízható Fukász György apparatcsikot, mint a szociológiai mesterség „ipari tanulóját”. Ők ketten jelentik a magyar szociológiát Stresában. Nincs tüntetés, és a delegáció nem csak egyszerűen megúsza ezt a kalandos küldetést: a vitában felszólaló Molnár Eriknek van mondanivalója, „remekel”, és bevásárlják a Világszervezet vezető testületébe.

Molnár Erik meggyőződéses marxista tudós, okos és jellemes ember, aki tisztában van az előállott fura helyzettel. Hazajövet beszámol a történekről. Feltárja és megérteti, milyen paradox a dolog: teljes jogú tagok lettünk egy fontos világszerve-